

DATO: 29.06.2022

Sagsnr.2020-213

K E N D E L S E

Sagens parter:

I denne sag har [klager] klaget over advokat [indklagede], [by].

Klagens tema:

[Klager] har klaget over advokat [indklagede]s salær på 148.750 kr. inkl. moms i forbindelse med en entreprisesag.

Advokatnævnet har i medfør af § 31 i bekendtgørelse nr. 548 af 28. april 2020 om Advokatnævnets og kredsbestyrelsernes virksomhed ved behandling af klager over advokater m.v., af egen drift besluttet at genoptage nærværende klagesag for så vidt angår salærklagen.

Datoen for klagen:

Klagen er modtaget i Advokatnævnet den 4. januar 2020.

Historik:

Ved kendelse af 24. juni 2020 behandlede Advokatnævnet salærklagen og nedsatte advokat [A]s salær på 148.750 kr. inkl. moms forbundet med sagen til 140.000 kr. inkl. moms. Af kendelsen fremgår bl.a.:

"Sagsfremstilling:

Sagen udspringer af en tvist vedrørende en tilbygning på [klager]s ejendom udført af [tømrerfirma], i hvilken forbindelse [klager] tilbageholdt en del af entreprisesummen.

I 2015 fik [klager] med bistand fra advokat [...] foretaget syn og skøn via Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed, herunder vedrørende tilbygningens højde og kipdrager. Skønsmanden afgav skønsrapport den 17. december 2015.

I april 2016 rettede [klager] henvendelse til advokat [indklagede]s kontor, idet han var utilfreds med [tidligere advokat]s rådgivning. Ved ordrebekræftelse af 27. april 2016 oplyste advokat [...], at kontoret ville bistå med syn og skønssagen, og at sagen var omfattet af [klager]s retshjælpsforsikring. Han oplyste endvidere om dækningens vilkår, herunder at [klager] skulle betale, såfremt omkostningerne oversteg forsikringens dækningsmaksimum.

[...]

Den 8. december 2016 fremsendte advokat [indklagede] en supplerende ordrebekræftelse til [klager]. Af ordrebekræftelsen fremgår bl.a.:

"Jeg tillader mig af hensyn til forløbet med din tidligere advokat for god ordens skyld at sende en supplerende og præciserende ordrebekræftelse i forhold til den tidligere fremsendte af den 26. april. Vi bekræfter herved, at vi vil bistå dig med juridisk rådgivning og sagsbehandling, ligesom vi vil repræsentere dig ved den isolerede bevisoptagelse omkring de konstaterede mangler ved dit hus [...]"

Afregning:

På baggrund af det hidtidige sagsforløb og med afsæt i lignende sager estimerer jeg prisen for ovennævnte sagsforløb til kr. 60. 000, 00 inkl. moms for min bistand, såfremt sagen fortsætter med endnu et supplerende syn og skøn, men ikke

fortsætter til procedure ved retten. Syn og skøn har indtil videre kostet cirka kr. 120. 000, 00 inkl. moms og et yderligere supplerende syn og skøn vil anslået koste kr. 50. 000, 00 inkl. moms.

I alt anslås udgifterne at beløbe sig til kr. 230. 000, 00 inkl. moms, såfremt sagen kan afsluttes foruden retssag. Såfremt retssag bliver nødvendig kontakter jeg dig med en fornyet vurdering. Der er meddelt dækningstilsagn fra forsikringsselskabet, der dækker op til kr. 175. 000, 00 inkl. moms, og udgifterne forventes således at overstige det maksimale dækningsbeløb. Såfremt dette ændrer sig, vil du omgående få besked.

For retshjælpsforsikringen skal tillige du indregne selvrisiko, som udgør 10 % af de anmeldte beløb, således ikke over kr. 17. 5 00, 00.

Vi aftalte, at såfremt sagen stopper nu, ville omkostningerne beløbe sig til kr. 175. 000, 00, forudsat at din tidligere advokats honorar kan fastsættes til kr. 25. 000, 00 inkl. moms, fordelt således:

<i>Honorar til tidl. advokat:</i>	<i>25.000,00</i>
<i>2*syn og skøn:</i>	<i>120.000,00</i>
<i>Honorar til HNA:</i>	<i>30.000,00</i>

Idet skønssagen fortsætter med et yderligere supplerende syn og skøn, er ovenstående, som vi har drøftet, ikke længere muligt.

Ovenstående pris er baseret på det beskrevne sagsforløb, såfremt sagens omfang udvides afregnes dette arbejde efter medgået tid. Du vil i så fald få

besked herom hurtigst muligt."

I perioden juli 2017 til september 2017 pågik en e-mailkorrespondance mellem daværende advokatfuldmægtig [A], [klager] og skønsmanden vedrørende en ny supplerende skønsforretning, der skulle afholdes den 11. september 2017. Det fremgår, at skønsmanden ved skønsforretningen bl.a. skulle tage stilling til, om indlægning af gulvvarmeslanger i tilbygningen var udført håndværksmæssigt korrekt.

[...]

Det fremgår, at der i den efterfølgende periode, oktober 2017 til november 2017, pågik en e-mailkorrespondance mellem daværende advokatfuldmægtig [A] og [klager] om det videre forløb i sagen, herunder sandsynligheden for, at [tømrefirma] lagde sag an, behovet for en suspensionserklæring samt eventuelle forligsforhandlinger.

[...]

Ved e-mail af 12. oktober 2017 til [klager] fremsendte daværende advokatfuldmægtig [A] en tillægserklæring til skønsrapporten, han havde modtaget fra voldgiftsnævnet, og oplyste, at den så positiv ud, idet skønsmanden havde fundet fejl og mangler for omtrent 100.000 kr.

I den efterfølgende periode, den 26. oktober 2017 til 7. november 2017, drøftede daværende advokatfuldmægtig [A] og [klager] det videre forløb, idet daværende advokatfuldmægtig [A] oplyste, at han afventede et forligsforslag fra [tømrefirma]. [Klager] anførte i den forbindelse, at de skulle være klar til at indgive stævning den 1. december 2017, og at han derfor ønskede et økonomisk udspil senest den 18. november 2017.

[...]

Ved e-mail af 2. februar 2018 til daværende advokatfuldmægtig [A] anførte [klager], at man på baggrund af [tømrerfirma]s forligsoplæg kunne se, hvad de ville gøre gældende i en retssag, og såfremt vurderingen på den baggrund stadig var, at han ville få 50 % medhold eller mere, ville han gerne gå rettens vej.

Ved e-mail af 5. februar 2018 til [klager] anførte daværende advokatfuldmægtig [A], at han ikke havde set noget, der ændrede hans opfattelse. Han anførte endvidere, at [klager] lød meget afklaret med mulighederne og risikoen, hvorfor han ville meddele [tømrerfirma], at forligsoplægget ikke kunne accepteres. [Klager] svarede samme dag, at det seneste forligsoplæg, de havde fremlagt for [tømrerfirma], var det absolut minimum, han kunne acceptere.

Det fremgår, at [tømrerfirma] indgav stævning den 28. februar 2018 med påstand om, at [klager] tilpligtedes at betale 328.892, 73 kr. inkl. moms med tillæg af procesrente. Det fremgår endvidere, at [klager] ved svarskriftet nedlagde påstand om frifindelse samt til selvstændig dom påstand om, at [tømrerfirma] skulle tilpligtes at betale ham 505.013,52 kr. med tillæg af procesrente.

Ved faktura af 23. marts 2018 til [klager] opkrævede advokat [indklagede] et salær på 68.750 kr. inkl. moms.

I perioden 29. juni 2018 til 20. september 2018 opkrævede advokat [indklagede] ved to fakturaer til [klager] et salær på i alt 58.125 kr. inkl. moms.

[...]

Retten i [by] pålagde ved dom af 11. juni 2019 [klager] at betale [tømrerfirma] 160.642,73 kr., svarende til påstandsbeløbet fratrukket anerkendte mangler. Retten frifandt samtidig [tømrerfirma] for [klager]s påstand om selvstændig dom og pålagde [klager] at betale sagsomkostninger med i alt 46.660 kr. Det fremgår, at retten bl.a. fandt, at det i overensstemmelse med skønsmandens besvarelse måtte antages, at højdeforskellen i vidt omfang skyldtes utilstrækkeligt projektarbejdsgrundlag. Henset hertil og til skønsmandens forklaring i retten, hvoraf

det fremgik, at der under alle omstændigheder ville blive tale om forskelle mellem tilbygning og den oprindelige bygning, fandt retten, at det ikke var godtgjort, at forholdet udgjorde en mangel, som [klager] kunne påberåbe sig. Retten fandt endvidere efter sagens bevisførelse, herunder navnlig skønsmandens besvarelse herom, at der ikke var grundlag for at anse gulvvarmeslangerne for mangelfulde.

Ved faktura af 28. juni 2019 til [klager] slutaftregnede advokat [indklagede] sagen, idet han opkrævede et salær på 21.875 kr. inkl. moms.”

Parternes påstande og anbringender:

Klager:

[...]

Salærklagen

[Klager] har påstået, at advokat [indklagede]s salær skal nedsættes til højst 80.000 kr. inkl. moms og har til støtte herfor særligt gjort gældende, at et sædvanligt salær i en sag som den pågældende, hvor der er gennemført syn og skøn, er inden for intervallet 46.875 - 103.125 kr. inkl. moms. Det bemærkes i den forbindelse, at [klager] var repræsenteret af en anden advokat i forbindelse med den indledende skønsrapport.

Indklagede:

[...]

Salærklagen

Advokat [indklagede] har påstået godkendelse af salæret og har til støtte herfor særligt gjort gældende, at [klager] løbende modtog tilstrækkeligt præcise

prisoplysninger, ligesom det opkrævede salær er rimeligt under hensyn til sagens

værdi, udfald, omfanget af det udførte arbejde og det med sagen forbundne ansvar. Der blev anvendt i alt 75 timer på arbejdet med skønssagen, herunder ca. 25 advokattimer og 50 fuldmægtigtimer, og 61 timer på retssagen, herunder 5 advokattimer og 56 fuldmægtigtimer. Salæret på 68.750 kr. inkl. moms forbundet med skønssagen og salæret på 80.000 kr. inkl. moms forbundet med retssagen er således rimeligt, idet det bemærkes, at sagens værdi var omtrent 800.000 kr. Det er herunder anført, at salæret blev afregnet i overensstemmelse med de afgivne prisoverslag.

[...]

Nævnets afgørelse og begrundelse:

[...]

Salærklagen

Efter retsplejelovens § 126, stk. 2, må en advokat ikke kræve højere salær for sit arbejde, end hvad der kan anses for rimeligt.

Det opkrævede salær skal ses i forhold til bl.a. sagens betydning og værdi for klienten, sagens udfald, arten og omfanget af det arbejde, advokaten har udført, og det med sagen forbundne ansvar.

Advokatnævnet finder, at oplysningen i advokat [indklagede]s supplerende ordrebekræftelse af 8. december 2016 om det anslåede salær forbundet med sagen før retssagen udgør et begrundet overslag med de heraf følgende retsvirkninger og pligter.

Har en advokat afgivet et prisoverslag, skal klienten så tidligt som muligt orienteres skriftligt, hvis det samlede salær forventes at overstige det beløb, der er angivet i prisoverslaget. Advokaten skal af egen drift orientere klienten direkte herom på en klar og entydig måde.

Advokatnævnet finder, at advokat [indklagede] ved e-mailen af 3. januar 2018, hvori [klager] blev orienteret om, at han ville blive faktureret 68.750 kr. inkl. moms grundet den påløbne tid med forligsforhandlinger, ikke rettidigt varslede det højere salær over for [klager].

Advokatnævnet finder på den baggrund, at advokat [indklagede] var afskåret fra at opkræve salær forbundet med det udførte arbejde før retssagen, udover det estimerede beløb på 60.000 kr. inkl. moms, og Advokatnævnet nedsætter derfor i medfør af retsplejelovens § 146, stk. 1, denne del af det samlede salær til 60.000 kr. inkl. moms, hvorefter det samlede salær udgør 140.000 kr. inkl. moms.

Henset til det oplyste om omfanget af det udførte arbejde, herunder omfanget af syn og skøn, samt sagens værdi, finder nævnet, at salæret på 140.000 kr. inkl. moms ikke kan anses for urimeligt, jf. retsplejelovens § 126, stk. 2.

[...]

Herefter bestemmes:

[...]

Advokat [indklagede]s salær nedsættes til 140.000 kr. inkl. moms.

Genoptagelse:

Advokatnævnet har den 1. november 2021 i medfør af § 31 i bekendtgørelse nr. 548 af 28. april 2020 om Advokatnævnets og kredsbestyrelsernes virksomhed ved behandling af klager over advokater m.v., af egen drift besluttet at genoptage nærværende klagesag for så vidt angår salærklagen. Nævnet har ved beslutningen lagt vægt på, at der ved vurderingen af rimeligheden af salæret ikke blev lagt vægt på de vejledende salærtakster i borgerlige sager, der følges af domstolene.

Når der er meddelt retshjælpsdækning til en sag, har advokaten forpligtet sig til at respektere policebestemmelserne, herunder at salæret beregnes i overensstemmelse med de for sagstypen relevante salærtakster fastsat af landsretspræsidenterne. Dette gælder også salær, der er omfattet af forsikringsdækningen, men som overstiger forsikringens dækningsmaksimum.

Advokat [A] og [klager] er blevet partshørt i forbindelse med Advokatnævnets beslutning om genoptagelse af salærklagen.

Parternes påstande og anbringender

Klager:

[Klager] har i forbindelse med genoptagelsessagen fastholdt sin påstand om nedsættelse af salæret. Han har til støtte herfor bl.a. gjort gældende, at sagsgenstanden i retssagen ikke udgjorde 833.906,25 kr., som opgjort af advokat [indklagede], idet der herved er medtaget anerkendte mangler.

[Klager] har endvidere gjort gældende, at det var advokat [indklagede]s advokatfuldmægtigs manglende kompetence og erfaring, der medførte sagens omfang. Herunder blev der begået flere fejl, bl.a. ved vurderingen af udfaldet af sagen, ved syn og skønsforretningerne og ved selve retssagen. Det virker urimeligt at retfærdiggøre omkostningerne med omfanget af opgaver, når dette netop skyldes dårlig håndtering af sagen. Rimelighed bør derimod vurderes ud fra sagens kompleksitet, dvs. de to hovedtvistepunkter i sagen. En korrekt håndtering af sagen ville have reduceret omfanget betydeligt og formentlig have medført en anbefaling om, at skønsforretningerne og sagen aldrig var blevet ført.

Indklagede:

Advokat [indklagede] har i forbindelse med genoptagelsessagen påstået godkendelse af salæret på 140.000 kr. inkl. moms og har til støtte herfor overordnet gjort gældende, at retssagen og skønssagen skal vurderes hver for sig. Retssagens genstand var på 833.906,25 kr., hvilket beløb der er betalt retsafgift af, og ifølge domstolenes vejledende salærtakster skal salæret i retssager med en sagsgenstand i den størrelsesorden som udgangspunkt fastsættes inden for intervallet 53.750 kr. – 118.750 kr. inkl. moms. Salæret vedrørende retssagen, der

udgør 80.000 kr. inkl. moms ud af det samlede salær på 140.000 kr. inkl. moms, er inden for intervallet og er således rimeligt henset til sagsgenstanden, den anvendte tid og det med sagen forbundne ansvar. Hertil kommer, at [klager] modtog prisoplysning med et begrundet overslag og grundlaget for beregningen af salæret.

Skønssagen forløb samlet over en periode på ca. tre år og omfattede tre syn og skønssforretninger. Advokat [indklagede]s kontor bistod i den forbindelse med skønssagen i perioden april 2016 til februar 2018, omfattende to ud af de tre syn og skønssforretninger, og der medgik i alt 75 advokat- og fuldmægtigtimer hertil. Det gøres således gældende, at omfanget af det med sagen forbundne arbejde berettiger til et salær på 60.000 kr. inkl. moms for skønssagen. Dette stemmer overens med det salær på 50.000 kr. inkl. moms, som Advokatnævnet ved kendelse af 28. juni 2017 fandt rimeligt for [klager]s første advokats bistand, der omfattede den første syn og skønssforretning.

Advokat [indklagede] har endelig anført, at såfremt Advokatnævnet måtte finde, at der skal foretages en samlet vurdering af skønss- og retssagen, gøres det gældende, at det samlede salær på 140.000 kr. inkl. moms må anses for rimeligt. Herunder henset til den anvendte tid og det med sagen forbundne ansvar. Hertil kommer, at salæret må anses for at være i overensstemmelse med domstolenes vejledende takster, da de netop er vejledende. Heri ligger, at taksterne alene tager højde for, hvor meget arbejde der sædvanligvis vil/bør være forbundet med at føre sager i den pågældende størrelsesorden. Det vil sige, at det i nogle tilfælde er berettiget at fastsætte salæret enten under eller over intervallet, f.eks. hvis sagen har et ikke uvæsentligt større omfang i forhold til processkrifter, bilagsmateriale og processkridt, end der sædvanligvis formodes at være. I nærværende sag bør bl.a. det tidsmæssige perspektiv i sagen tages i betragtning, ligesom der ikke blot var tale om ét, men tre syn og skønssforretninger, inden retssagen startede. Sagen har derfor haft et sådant omfang, at det selv efter en samlet vurdering rent undtagelsesvist er rimeligt at fastsætte salæret højere, end de vejledende takster foreslår. Det bemærkes videre i den forbindelse, at salæret er i overensstemmelse med de fremsendte ordrebekræftelser, og at overskridelsen af de vejledende salærtakster alene var på 21.250 kr. inkl. moms.

Advokatnævnets behandling:

Sagen har været behandlet på et møde i Advokatnævnet med deltagelse af 16 medlemmer.

Nævnets afgørelse og begrundelse:

Efter retsplejelovens § 126, stk. 2, må en advokat ikke kræve højere salær for sit arbejde, end hvad der kan anses for rimeligt.

Det opkrævede salær skal ses i forhold til bl.a. sagens betydning og værdi for klienten, sagens udfald, arten og omfanget af det arbejde, advokaten har udført, og det med sagen forbundne ansvar.

Når der i en sag er opnået retshjælpsdækning fra klientens retshjælpsforsikring, er advokaten bundet af policens vilkår om fastsættelse af salær, herunder at salæret beregnes i overensstemmelse med de vejledende salærtakster i borgerlige sager, der følges af domstolene.

Det gælder endvidere, når der er meddelt retshjælpsdækning, at størrelsen af advokatens salær fastsættes af forsikringsselskabet, når tvisten er afgjort.

Advokatnævnet lægger til grund, at retssagens genstand udgør 833.906,25 kr., svarende til værdien af de i sagen nedlagte påstande, hvilket beløb der tillige er betalt retsafgift af. Dette svarer til et salær inden for intervallet 54.750 – 118.750 kr. inkl. moms i henhold til domstolenes vejledende salærtakster.

Det fremgår af præsidenterne for Østre og Vestre Landsrets notat vedrørende salærtaksterne, at det vil afhænge af den enkelte sags karakter, om der er grund til at udmåle et beløb i den øvre, midterste eller nedre del af intervallet, men at beløbet normalt vil udmåles i den øverste halvdel af intervallet, såfremt der har været afholdt syn og skøn. Det fremgår endvidere, at beløbet kan fastsættes over eller under det angivne interval, hvis sagen har været usædvanlig vanskelig eller usædvanlig enkel.

Advokatnævnet finder på denne baggrund og henset til sagens karakter samt det

oplyste om sagens omfang, herunder at der har været afholdt flere syn og skøn, at salæret undtagelsesvist kan fastsættes til 140.000 kr. inkl. moms.

Herefter bestemmes:

Advokatnævnets kendelse af 24. juni 2020 vedrørende salærklagen genoptages, dog således at resultatet fastholdes.

På nævnets vegne

Kurt Rasmussen